

מראוי מקומות לשיעור הכללי בנושא יסוד דין פשרה'

- בשיעור נסוק בעז"ה: ביסוד דין הפשרה, בחלוקת התנאים בעניין פשרה, ובנסיבות הצעת הפשרה לבעלי הדין.
 - ראה את סוגיות הגמו: ר' א' בנו של רבוי יוסי הגלילי אומר עז. מצوها למירא להו אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו.
 - התמקד בדעת ר' א' בנו של רבוי יוסי הגלילי ובדעתו של רבוי יהושע בן קרחה שנפסקה להלכה.
 - יש לשים לבןדרותם מן הפסוקים לכל אחת מן הדעות וכיatz יסביר כל אחד את הפסוקים של חבירו.
 - ראה מחלוקת רש"י ותוס' בעניין אהרן הכהן – רשי"ד ד"ה אבל אהרן וכן תוד"ה אהרן ועוד עיין בעניין מחלוקתם במש"כ ב'בנין שלמה'.
 - במסקנת הגם' בדברי רבוי יהושע בן קרחה שמצואה למירא להו יש לעיין בכמה עניינים:
 - א' מהו נוסח האמירה ומה המשמעות
 - עיין טור ס' יב' ועיין בית יוסף ודרישה שם.
 - עיין הערא נחמדה בעניין בדברי ה'אורח משפט'.
 - ב' ראה את מחלוקתם של הסמי"ע והט"ז בעניין היתיר לדיןן לדרבן לפשרה.
 - ג' ראה דברי הרמב"ם העולה ממנו שיש שבח בשרה מה היחס בין דברים אלו לדברי הגם'
 - עיין מאיר לייסוגין
 - עיין ב"ח על הטור.
 - עיין מש"כ הרצ"ה קלישר בספרו מאוזנים למשפט וראה מש"כ בזו בחידושי הנצ"י ב'מרומי שדה' על הסוגייה.

בנין שלמה

שְׁמָן כתחום ר' ט' המכלה מחרן בירון צלמי ט' ר' זט' ולו נטה לאין להזין לפניו וכו' טכ'ל וו'ש' ה'ר' ט' סטוחה דלון ניחוח ל'י ברכ' לפרט מע' טומ' גודת טשרקיה חלון דיבר סבתוכות וסודה נתקצת וחומר טעםכם ש' גבנול דניריס ואס אליטיס נחתם מטה ר' קה' סל' ט' ס' גבנול פוגאניס וסאקסדרון ח'ק' פטוש' ט' יונצ'רין ווק'ל :

אורח משפט

טור סי' יב' ובית יוסף ודרישה שם

טור

ומצואה לדין להתחליל להם בפשרה שיאמר במה אתם רוצחים יותר בפשרה או בר דין:

בית יוסף

ומצואו לדין להתחליל להם בפשרה שיאמר להם במה אתם ווצים יותר בפשרה או בדין. בפרק קמא דסנהדרין (שם) אמר רב הילכה קרחה דאמר מצוה למצוות איני והא רב הונא תלמידה דרב הוה כי היו אתו לחייב דרב הונא אמר לו אי דינא בעיתו اي פשרה בעיתו Mai מזוה נמי זקאמר רב היושע בן קרחה למצוה למימרא לאלה אי דינא בעיתו اي פשרה בעיתו. ופירש רשי' מצוה למימרא להו ברישא אי דינא בעיתו اي פשרה בעיתו דפתחין לו בפשרה. ומישמעו שאף על פי שמצויר הדין בתחילה שאומר אי דינא בעיתו כיון שתclf אומר אי פשרה בעיתו מתחילה בפשרה מיקרי וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל שכטב בפ"כ במלככות סנהדרין (ה"ד) מצוה לומר לבני דינום בתחילה בדיין אתם ווצים או בפשרה אם רצוי בפשרה העושים בינהין פשרה אבל מדברי רביינו נראה שצריך להזכיר פשרה תחילה ולומר להם במה אתם ווצים יותר בפשרה או בדיין ורקשה אם כן למה בגמרה הוציאו די תקופה שאמרו אי דינא בעיתו اي פשרה וצ"ל שהוא יול סובר שלכך נתכוין צ"ל אי פשרה בעיתו וטומו דכיון דמצואה להו במצוות דאית עיל גוב דתלמודנא נקט ברישא אי דינא בעיתו לאו זוקא אלא ברישא צ"ל אי פשרה בעיתו וטומו דכיון דמצואה להו אי בעו במצוות מסתמא בפשרה בעי למפתח ולמייר להו ברישא אי פשרה בעיתו ואפשר דגם רבינו סובר דאי דינא בעיתו אי פעיר מתחילה בפשרה והוא דינקט ברישא בפשרה לאו למייר דבחכיה תלייא מילתא:

דרישה

ולכן נראה כדכברינו ורכינו מוכחה שם בוגרמא הניל' ודפרק גומרא היינו תנא קמא כר' דיש להקשות מאוי קפראדי תנא קמא הא בהודיא אמר רבבי יהושע בן קרחה מצוחה לבצוע והותנא קמא אמר רשבאי ואיך כפירוש רשי' דפריש לדרבוי יהושע בן קרחה נמי רשות והוא ר' לר' כוין דאמר אוי דינא בעיתו או פרשה אם מאוי קמשני ליה איך באין הוי מזוחה אלא על כרחך ציל' והשיב כל דאמר להו אוי דינא בעיתו מכל מקום כוונתו דמצוחה להדור אחר אחר פרשה ולדבר על לב בעיל' דינאים אויל' יפישרו כי הווא חוטב להם ובזה שאמר להו אוי דינא בעיתו וסתמא בקשו לדון ביןיהם אמר להו אי דוקא דינא בעיתו כדבריכם או לאו דוקא אלא לפשרה מאחר שהיא עדיפה וכן יאמר כל דין בלבונו והסבירתו להודיע שפהונה ניחא טפי ולכל כתוב רבינו שיקדום הפרשנה; ואת שפיר נמי מה שסמיך רבינו וכותב זיל' וכל דין שעושה פשרה תמיד הרי זה משובח ודואי פשרה עדיפה לפני המסקנא וגם רבינו פירש לשון רשי' והל' שכותב מצוחה למימר להו בישיא אוי פרשה בעיתו איז דפתחין עכ' דר' ל' דמסביר להן בעופו דמגלה דעתו וניחא להו בפשרה וזה מקרי פטיה בפשרה ופירש רשי' עכ' לפה האמת דמסיק הגמרא איכא בגיןו מצוחה וכו'!

שׁוּעַ חֹמֶד יְבָסֵם וְטָזֵן שְׁמָן

שו"ע סי' יב סעיף ב

מצואה לומר לבעלי דין בתחולת: הדין אתם רוצחים או הפשרה; אם רצוי בפשרה, עושים בינויהם פשרה. וכש שמו זהר שלא להוטה הדין, כך מזוהר שלא יטה הפשרה לאחד יותר מחבירו. וכל בית דין שעשו פשרה תמיד הרוי זה משובח. במת דברים אמרים, קודם גמר דין, אף על פי שאין שמע דבריהם וידעו להיכן הדיון נטויה, מצוח לבצוע. אבל אחר שגמר הדיון ואמר: איש פולני לאותה זאיג, איז רשאי ליעשות פשרה בינויהם. אבל אחר, שאינו זיין, רשאי לילושות פשרה בינויהם שלא במשפט דיין הקבע למשפט. ואם חיביו בית דין שבעה לאחיך מהם, רשאי הבית דין לדע לשערת פשרה בינויהם כדי ליפטר מעונש שבועה. (ואין בית דין יכול לדוף ליכנס לפנים ממשורת הדין, אף על פי שנראה להם שהוא מאוראו) (ב' בשם ר' רומי והרבא"ש). ויש חלקים (ומדריכי ב' מדמיאטרא).

וְהַדִּין אֶתְמָתְרֹם וּרְצִים אוֹ הַפְּשָׁרָה. עַיִן דָּרִישָׁה [סעיף ב'] שַׁהֲוָכְתִּי לְפִי מַאי דְּקֵי"ל [סנַהֲדרִין ו' ע"ב] דְּמִצְוָה בְּפִשְׁרָה, צְרִיךְ הַדִּין לְהַסְבִּיר לְבָעֵל דִּינָם שְׁבִפְשָׁרָה נוֹחַ לְהַמְּלָאָה וְלִדְבָּר עַל לְבָם אָוְלִי יְסִיכְמָוּעַל הַפְּשָׁרָה, וְכֵן הַיָּא ג' כְּכֹונַת המְחַבֵּר בַּמְּשִׁיחָה שָׂאוֹמֵר לְהַמְּדִין אֶתְמָתְרֹם רְצִים, ר"ל בָּמָה שָׂבָאתְמָם לְפִנֵּינוּ לְדוֹן, אִם כּוֹנְתָכֶם דּוֹקָא אֶתְדִּין אוֹ הַפְּשָׁרָה, כִּי כֵן הוּא נְכוּן לְעַשְׂתָּה פִשְׁרָה, ע"ש:

הדין אתם רוצים. כתוב מהר"ל מפראג מזאמר רב הונא אי דיןא בעיתו אי פשרה בעיתו, נראה שאין לרוזוף כל כך אחר הפשרה, רק דאמרי להו אי דיןא בעיתו קו', עכ"ל:

רמב"ם סנהדרין כב, ז

מצואה לומר לבני דינים בתקילה בדיין אתם רוצחים או בשרה, אם רצוב בשרה עושין בגיןיה פשרה, וכל בית דין שעוושין פשרה תמיד הרי זה משוכב ונליו נאמר משפט שלום שפטו בשעריכם אי זהו משפט שיש עמו שלום הוי אומר זה ביצוע, וכן בדוד הוא אומר וכי דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו איזהו משפט שיש עמו צדקה הוי אומר זהו ביצוע והוא הפשרה, במה דברים אמרורים קודם גבר דין אף על פי ששמע דבריהם וידע להיכן הדיין נוטה מצואה לאבל אחריו שגמר הדיין ואמר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב איינו רשאי לענשות פשרה בגיןיה אלא יקוב הדיין את ההר.

ב"ח סימן יב

(ד) וכל דין העושה פשרה תמיד הרי זה משובח וכו'. כי"כ הרמב"ם בפרק כ"ב (ה'ד) והכי תניא בפרק קמא דסנהדרין רבי יהושע בן קרחה אמר מצוה לבצוע שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם. ואיך לא למידך דהא איסיקנא התרם מאי מצוחה דקאמר רבי יהושע בן קרחה מצוחה למימרא להו אי דינה בעיתו וכו' ואם רצוי בשרה עושים פשרה אבל לא שמצוחה הו על הדין שיטריה עצמה לעשותبشرה ומזהה למימרא להו אי דינה בעיתו וכו' ומקרה דזיה יודע עשה משפט וצדקה דמשמע פשרה ויל' מאחר דרבינו יהושע בן קרחה דרש הכהן מקרא דעתם ומשפט שלום שפטו ומקרה דזיה יודע עשה משפט וצדקה דמשמע דעשה פשרה ממש אלמא דמצוחה שיטריה הדין לעשות פשרה קאמר רבינו יהושע בן קרחה אלא דלמאדי דקא סלקא דעתיה דמקשה דמצוחה לעשות פשרה שלא מדעת הבבלי דיניהם קאמר רבינו יהושע בן קרחה הוה קשיא ליה מדבר הונא דקאמר להו אי דינה בעיתו וכו'oka משני ליה Mai מצוחה נמי דקאמר רבינו יהושע בן קרחה מצוחה למימר להו ברישא אי דינה בעיתו וכו' אבל ודאי דלאחר שאמר להו אי דינה בעיתו וכו' ומתרצים בשרה מטריחים עצם בפייסים ופטויים עד שיישמו לעצם ויקיימו השרה שמוצאיו ביןיהם והיינו דקאמר וכל בית דין שעושה פשרה תמיד כלומר שטריחין עצם לאחר שאמרו להו אי דינה בעיתו וכו' ומפתחים אותן שישמו לעצם לקבול השרה הרי זה משובח וכו' וכל זה דוקודם גמר דין וכו' דלאחר גמר דין אפילו על ידי פתוים ופייסים אסור לדיןנים לעשות פשרה וכל זה אחר הרמב"ם אחר זה بما דברים אמורים קודם גמר דין וכו' אות א) שכתב דעל די פתוים ופייסים יכולין לעשות פשרה אף לאחר גמר דין דליתא ועיין שם:

מְאֵירִי

כל שבאיין לדין מצוה עליו לפתחו להם בפשרה ואפיילו שמע את דבריהם וודע להיכן הדיון גוטה אם נשמעו לו בכך משתדל לבצוע בינויהם וכך היא המצהה שנאמר אמרת ומשפט שלום שלום הוא משפט שיש עמו שלום והוא אומר זה בצדוע וכן הוא אומר והוא דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו איזה הוא משפט שיש עמו זדקה הוא אומר וזה בצדוע ואפיילו התחליו לדין וננתנו טענותיהם יומם אחר יומם כל שלא נגמר הדיון מצוה עליו לפתחה בפשרה הא לאחר גמר דין והוא שכבר אמר איש פלוני אתה חביב איש זכאי וכו' משפטינו כולם לומר כן אף על פי שלא אמרו עדין ומהשגינו לכך אין לו לפתחו להם עוד בפשרה אלא יתרוץ בינויהם או יקוב הדיון את ההר שאף גמור צדקה יש בו שמנע מהלעמיד גזילה בתוך ביתו:

מאזנים למשפט להרצ"ה קלישר

מאנזינים למשפט ומשנה אחרונה עמוד מס 45 אב קאלישר, צבי הירש בן שלמה הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה